

ТРАНСФОРМАЦІЯ ХРОНОТОПУ В ПОСТМОДЕРНІСТЬКОМУ ТЕКСТОТВОРЕННІ: ВІД ДІАЛОГУ ДО КАКОФОНІЇ

Статтю присвячено виявленню головних ознак хронотопу та специфіки його трансформацій у процесі постмодерністського текстотворення. У праці також розглянуто поняття діалогізму з позиції постструктуралізму та поняття діалогічності з погляду постмодерністської поетики. Діалогічність постмодерністського художнього тексту визначено як композиційно-стилістичний прийом. У статті проаналізовано прояви діалогічності в постмодерністському художньому тексті.

Постановка проблеми у загальному вигляді, її актуальність та зв'язок з науковими завданнями. У діалогічній парадигмі науковці послуговуються поняттям *діалогу*, вважаючи його ключовою категорією згаданої теорії. В енциклопедії "Українська мова" *діалог* розглядається, як "одна з двох типологічних форм мовлення [...] така ситуація-композиційна форма мовлення, коли мовець і слухач перебувають у безпосередньому словесному контакті, а комунікативний процес становить активну мовленнєву взаємодію: висловлення (репліки) одного змінюються висловленнями (репліками) іншого, мовець і слухач повсякчасно міняються ролями" [1: 139]. У цьому визначенні підкреслюються такі важливі параметри організації діалогу, як наявність адресата, загальна тематика висловлень та розмовність.

Діалог як форма спілкування людей з'явився раніше від монологу, що зумовлено соціально, а тому монолог часом називають зупиненим діалогом, тобто висловленням, начебто вилученим з діалогу.

Починаючи з 90-х років минулого століття, лінгвістичні словники фіксують ще одне поняття – *діалогічне мовлення* [1-3], під яким розуміють "форму (тип) мовлення, що складається з обміну висловленнями-репліками, на мовний склад яких впливає безпосереднє сприйняття, що активізує роль адресата в мовній діяльності адресанта. Для "діалогічного" мовлення типові змістовий (питання / відповідь) і конструктивний (згода / заперечення) зв'язок реплік" [3: 135]. Вживання цього терміна зобов'язує дослідника враховувати не лише адресата й адресанта, формальну і змістову єдність реплік, але й "формування мовного складу висловлення адресанта під впливом адресата" [2: 37].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі гуманітарних досліджень спостерігається "поворот до мови" [4: 232], тому чимало традиційних філософських та літературознавчих проблем набули мовного характеру. В царині постмодерністської поетики вивчалися: інтертекстуальність (Юлія Кристева), герменевтика підозри (Поль Рікер), смерть автора, нульове письмо (Роланд Барт), шизо-аналіз (Жіль Дельоз, Фелікс Гваттарі), гуманізм зникнення (Мішель Фуко), граматологія відмінності (Жак Дерріда), політика делегітимації (Жан-Франсуа Ліотар).

Основні постулати теорії діалогу визначаються в трьох аспектах: соціальному, комунікативному та власне діалогічному [1: 142]. Відповідно до соціального аспекту, діалог слугує формою існування мови, пов'язаною з її соціальною природою, яка виявляється повною мірою лише через діалогічну взаємодію. Комунікативний аспект реалізується через діалогічне спілкування, а власне діалогічний – як конкретне втілення мови в її специфічних засобах, як певна мовленнєва структура. Зазначені три аспекти покладені в основу *діалогічності* постмодерністського текстотворення [5: 123], що сформувалася під впливом філософського напрямку під назвою *діалогізм* [6]. Незважаючи на велику кількість робіт, здійснених в межах теорії діалогу, все ще не з'ясованими залишаються питання розмежування понять "діалогізм" та "діалогічність", а також особливості її прояву в постмодерністському текстотворенні.

Мета статті – простежити прояви діалогічності у постмодерністському художньому тексті та виявити лінгвопоетичні особливості трансформації хронотопу у процесі постмодерністського текстотворення.

Окреслена мета передбачає розв'язання таких завдань:

- уточнити визначення поняття діалогізму з позиції філософії постструктуралізму;
- конкретизувати зміст поняття *діалогічності* постмодерністського художнього тексту та його суміжних субкатегорій, таких як поліфонія, багатоголосся, какофонія;
- виявити специфіку трансформацій хронотопу в постмодерністському текстотворенні.

Виклад основного матеріалу. Концепція М. М. Бахтіна про діалогічний характер природи спілкування [7] найкраще виражається через термін діалогізм (термін М. Холквіста), під яким у сучасних

гуманітарних науках розуміється *діалогічна філософія мови* і методологія гуманітарного пізнання [2: 34]. Витоки діалогізму сягають середньовічної філософії, тих світових релігій, що виходили з особистого досвіду спілкування людини з Богом (іудаїзм, християнство) [6]. У філософії першої половини ХХ ст. діалогізм визначався як філософський напрям, що віддзеркалював новий тип рефлексії на основі діалогу, тобто ставлення до *Іншого* як до *себе*, започаткувавши нову філософську орієнтацію, пов'язану з діалогом культур.

Діалогізм визначають як спосіб організації художнього матеріалу [7: 402-403] і називають різними світами художнього тексту. У постмодерністській поетиці світ складається з амбівалентних образних світів, позбавлених стійкого ціннісного акцентування, що припускають суперечливі "прочитання" і "перепрочитання" [5: 128; 8: 235], становлячи культурологічні версії цих "різних світів".

У постмодернізмі діалогізм перестає бути формою системної організації художнього матеріалу. За твердженням М. Липовецького система змінюється на конгломерат, що втілює хаотичне переплетення "Я" й "Іншого", тексту й контексту, "свого" і "чужого" [9: 25], багатьох різних типів письма, мов культури. Такий гіпертрофований діалогізм ускладнює принцип оцінки. Якщо автор і герой не можуть зайняти стійку й одночасно дистанційовану позицію або між ними розмита межа, зокрема й темпоральна, то вони опиняються замкненими в універсальному "*творчому хронотопі*", з якого немає виходу, а естетична оцінка стає принципово неможливою.

У цьому зникненні конкретної людської особистості полягає "головний недолік постмодерністської поетики, коли "вмирає" не лише автор, а й герой" [9: 23; 10: 51]. Герой постмодерністського твору – людина, що загубилась у повсякденному бутті, втратила зв'язок із Всесвітом, гостро переживає власну відчуженість і втрату духовних орієнтирів. Вона не відає, куди йти, у що вірити, навіть про що думати й що відчувати, оскільки її думки й почуття zdeформовані під впливом трагічної дійсності. Таким чином постмодернізм в образно-символічній формі відтворює загальний абсурд життя, розрив соціальних і духовних зв'язків у світі, падіння людства у безодню, де немає шансів на спасіння.

Персонажі втрачають соціально-психологічні атрибути – ім'я, професію, становище тощо. Проте вони не стають і просто ляльками, оскільки не імітують позатекстову реальність, а живуть справжнім життям, однаковим із автором. Завдяки діалогізму межа між героєм і автором розмивається. Іншими словами, образ героя в постмодернізмі створюється за логікою конструювання образу автора-творця, який також відрізняється хронотопною невизначеністю та інтерсуб'єктивністю.

Своєю чергою, образ автора в постмодерністському художньому тексті урівнюється у правах із персонажем. Такі прийоми називають "досягненням естетичної мети" [9: 26]. Серед них: збіг імені героя з ім'ям біографічного автора, розщеплення авторської свідомості на "підголоски", що належать як наратору, так і персонажам. Автор стає одним із рівноправних учасників діалогу.

У результаті виникає цілий спектр специфічно постмодерністських прийомів, пов'язаних з імітацією спонтанності процесу письма, його миттєвості, які підтверджують думку Р. Барта про те, що постмодерністський текст – це "генотекст, що вічно пишеться тут і зараз, розповідаючи про власне створення" [11: 241]. При цьому показується не результат творчості, а сама творчість як діяльність, передусім, в її початковій стадії. Процес викладу сюжету стає готовою розповіддю, яка народжується на очах у читача. На місце автора Р. Барт ставить фігуру письма і проголошує індивідуальність останнього, відсутність у ньому будь-якої ідентичності, цілковиту нейтральність, тобто розуміє *письмо* як "деструкцію будь-якого голосу" [11: 326]. Письмо повсякчасно породжує смисл, проте він одразу зникає, відбувається систематичне вивільнення смислу. Ця бартівська теза співзвучна з положенням постмодерністської поетики про те, що найважливішою ознакою *постмодерністського хронотопу* є запрограмоване перенесення ціннісного центру твору з результату творчого акту на принципово незавершений процес творчості.

Так у романі К. Брук-Роуз "Between" ("Серед") саме стилістична гетерогенність постмодерністського художнього тексту знищує монолітність розповіді та її оригінальність. "Ми живемо серед різноманітних ідей" говориться у романі (звідси, очевидно, і його назва). "Ми просто переказали ідеї інших людей, ніхто не вимагає від нас наших власних". Читаючи роман, неможливо вибудувати яку-небудь сюжетну лінію, а кінцівка роману яскраво засвідчує, що сам обмін ідеями, який відбувається в межах міжнародної конференції, є неможливим через збій найважливішого засобу комунікації – мови. Велика кількість жаргонізмів, комп'ютерний сленг разом з численними уривками сюжетних ліній створюють додатковий "шум" при інтерпретації роману, що нагадує важкодоступне багатоголосся старого радіо.

Постмодерністські твори вирізняються особливою поетикою. Автор взаємодіє з текстом як з цілим світом [8: 212]. Розуміння "тексту як світу" зумовлює численні ремінісценції, підкреслену цитатність, які, з одного боку, відтворюють дійсність у розбитих образах колишньої культури, а з іншого – нагадують про необхідність об'єднати "розірвані шматки реальності" в цілісну картину, віднайти втрачений зв'язок між подіями, думками, почуттями. Так, роман Г. Сорентіно "Mulligan Stew" ("Мішанина") об'єднує героїв, які пишуть романи, і одночасно авторів, які їх опротестовують, спогади, інтерв'ю, різні фрагменти з журналів, листів, імітації ковбойських фільмів, бойовиків, детективів, порно письмо, пародії

на героїв Джойса, Джеймса та набоковські сцени, переповнені метеликами. Це стилістичне різнобарв'я, з одного боку, вказує на повну анархію у написанні постмодерністського художнього тексту, а з іншого, – підкреслює значущість тексту, його глибинної структури, яка швидко розростається і поширюється завдяки різноманітності мовних засобів. У цьому зв'язку кожен постмодерністський художній текст розглядається як особливий жанр, а його калейдоскопічні жанрові та стилістичні трансформації опосередковано свідчать про намагання прорвати перепони культурних пересторог, відкрити шляхи креативності, що спираються на новий зміст творчої інтерпретації традицій.

Наведені теоретичні міркування дають усі підстави говорити про те, що виявом діалогізму є **діалогічність**, яка визначається як категорія тексту, що характеризує його спрямованість на адресата, підкреслюючи реляційну природу всіх текстів: діалог може відбуватися не лише всередині висловлення, але й між висловленнями, текстами [12: 2]. Зміст поняття діалогічності формують такі суміжні субкатегорії, як поліфонія, багатоголосся, багатомовність, що віддзеркалюють специфіку взаємодії між рівноправними свідомостями автора та персонажів твору. З цього випливає визначення діалогічності тексту як сплетення різних "голосів" у розповіді [2: 34]. Характерним прийомом таких трансформацій вважають гіпертрофоване розростання кожного з елементів діалогічної структури, унаслідок яких діалог перетворюється на ярмаркове різноголосся, поліфонія – на какофонію, "в якій голоси зливаються в нерозрізнений гул" [9: 30].

Діалогічність постмодерністського художнього тексту підкреслює його відкритість та зв'язок з культурним контекстом. У нашому дослідженні діалогічність трактуємо як свідомий композиційно-стилістичний прийом, що проявляється через численні прямі звертання автора до читача під час оповіді, великі за обсягом авторські коментарі щодо основного змісту тексту, значні внутрішні монологи, побудовані за технікою потоку свідомості, трансформацію мовлення нараторів у какофонію різних "голосів".

Спробуємо довести наведені аргументи прикладами з оповідання Д. Бартельмі *"The Rise of Capitalism"* [13: 204-208]. Про застосування цього композиційно-стилістичного прийому свідчить змішування різних наративних форм повісткування та поліфонія нараторів, за якої розібрати, чий голос звучить у певному фрагменті тексту, неможливо. Уживання в назві оповідання *"The Rise of Capitalism"* соціально-політичного терміна *capitalism* переключає текстовий реєстр із нейтрального на більш високий, книжний рівень, оскільки ця лексична одиниця стилістично маркована. Назва з таким компонентом, на перший погляд, привертає увагу підготовленого читача, що має бути освіченою, ерудованою людиною, яку цікавить суспільне, зокрема й економічне життя.

Утім, реальний автор не виправдовує його сповідань. В оповіданні йдеться не про економічні проблеми, не про суспільний лад, а, з одного боку, про дискомфортні відчуття людини в сучасному світі, з іншого – про іронію над суспільством конс'юмері. Ця іронія підсилюється ще й естетично значущою деталлю – дублюванням назви оповідання у назві фільму, який дивиться Оноре де Бальзак: *Honore de Balzac went to the movies. He was watching his favourite flick, The Rise of Capitalism, with Simone Simon and Raymond Radiguet. Руйнація метафори "the rise of capitalism" відбувається через мовностилістичний прийом уособлення: Capitalism arose and took off its pyjamas. Another day, another dollar. Each man is valued at what he will bring in the marketplace* [13: 205]. Капіталізм уподібнюється живій істоті. Він підводиться, встає, знімає свою піжаму.

Діалогічність як прийом текстотворення цього оповідання імпліцитно посилюється різними формами цитатності. На початку твору введена експліцитно оформлена цитата: *"Always mindful that the critic must studiare da un punto di vista formalistico e semiologico il rapporto fra lingua di un testo e codificazione di un"* – *"But here a big thumb smudges the text – the thumb of capitalism, which we are all under"* [13: 204]. На перший погляд, її призначення – надання фактуальності, документальності цьому чужому слову. Проте цитата наведена італійською мовою, тобто не є зрозумілою для всіх верств англомовних читачів, а тому яскраво відбиває онтологічний аспект діалогічності: своє / чуже. Окрім того, її зміст аж ніяк не пов'язаний ні з розвитком сюжету, ні з основною темою оповідання, оскільки тут йдеться про взаємодію мови тексту та кодифікацію в межах формалістичного та семіологічного підходів.

Імпліцитна цитатність, цитата-алюзія слугує засобом зв'язку текстової тканини оповідання: *"Capitalism sure is sunny!" cried the unemployed Laredo toolmaker, as I was out walking, in the streets of Laredo.* Алюзія на відому пісню "Коли я йшов вулицями Ларедо" про героя, якого занастали вино та азартні ігри, дає авторові можливість не лише перекреслити ті уявні досягнення капіталізму, про які він пише далі (зокрема йдеться про розважальні заклади), а й висловити власне іронічне ставлення до них: *Laredo is doing very well now, thanks to application of the brilliant principles of the "new capitalism." Its Gross Laredo Product is up, and its internal contradictions are down. Catfish-farming, a new initiative in the agribusiness sector, has worked wonders. The dram-house and the card-house are each nineteen stories high* [13: 207]. Наведена цитата підтримується художніми деталями протягом усього розвитку сюжету.

До цитатності можна віднести згадані імена реальних історичних осіб (часом в одному ряді з вигаданими): Here are **St. Albert** (who taught **Thomas Aquinas**), and **St. Almachius** (martyred trying to put an end to gladiatorial contests), and **St. Amadour** (the hermit), and **St. Andrew of Crete** (whose "Great Canon"

mns to two hundred and fifty strophes), and **St. Anthony of the Caves, and St. Athanasius the Athonite**, and **St. Aubry of the Pillar**, and many others [13: 208]. Безпосереднє введення в сюжет інших відомих осіб разом із згадкою про реальні події (наприклад, 1789 рік) створюють культурологічну глибину сприйняття твору і демонструють прояви симультанності.

Алюзійна цитатність у цьому оповіданні – єдиний засіб, що дає змогу збагнути авторську концепцію твору. Про це свідчить його фінальна частина. Кінцевий фрагмент починається з переліку тематично невмотивованих слів: *Smoke, rain, abulia*. До того ж одне з них є авторським неологізмом (*abulia*), яке читач не розуміє без спеціальних пояснень. Прийом поєднання випадкових речей з метою демонстрації мозаїчності, фрагментарності світу достатньо поширений у постмодерністській прозі. Наступне речення – питальне: *What can the concerned citizen do to fight the rise of capitalism, in his own community?* Воно, якщо навіть не запрошує читача до спілкування, то принаймні активізує його увагу. Проте спілкування не відбувається. У наступних реченнях розгортається тематично інша інформація, у зв'язку з чим виникає хаос, ентропія. Оповідання деструктується, і лише діалогічність як прийом його текстотворення дає змогу уявити алогічність та хаотичність світу, утримуючи текстовий смисл.

Діалогічні стосунки між автодієгетичним наратором, читачем та персонажами мають свою специфіку, що виявляється в рівноправності цих текстових категорій. Проте в тексті "розмовляють" не лише головні герої або випадкові персонажі, які з'являються лише один раз, але й ремарки, авторство яких зовсім невідоме, хоча розташовані вони в сильних позиціях – наприкінці підрозділу: *"A pious fear of God makes itself felt in this spot"* [13: 207]. Такі анонімні ремарки попри створену какофонію "голосів" сигналізують читачеві про те, що відбувається хронотопний діалог культур та світів.

Висновки. Усі щойно викладені міркування дають змогу стверджувати, що, по-перше, діалогізм – це одна з категорій постмодерністської поетики, структурний каркас, який визначає її специфіку, провідна домінанта постмодерністської парадигми художності; по-друге – це процес літературної еволюції від модернізму до постмодернізму, що триває всередині творчості одного автора, пов'язаний з поступовим переходом від монологічної домінанти модернізму до діалогічної домінанти постмодернізму. Діалогічність визначається як композиційно-стилістичний прийом, що характеризує його спрямованість на адресата, підкреслюючи реляційну природу всіх текстів: діалог може відбуватися не лише традиційно між учасниками, але й між самими висловленнями, текстами, культурними контекстами. Характерною ознакою постмодерністського хронотопу слугує запрограмоване перенесення ціннісного центру твору з результату творчого акту на принципово незавершений процес творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Українська мова : [енциклопедія] / НАН України ; Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; Ін-т укр. мови ; [голова ред. кол. В. М. Русанівський]. – 3-тє вид., зі змінами і доп. – К. : "Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана", 2007. – 856 с.
2. Плеханова Т. Ф. Текст как диалог : [монографія] / Татьяна Федоровна Плеханова. – Минск : Минск. гос. лингвистич. ун-т, 2002. – 253 с.
3. Ryan M.-L. Pragmatics of personal and impersonal fiction / M.-L. Ryan // *Poetics*. – Amsterdam, 1981. – Vol. 10. – N. 6. – P. 517–539.
4. Ильин И. П. Постмодернизм : Словарь терминов / Илья Петрович Ильин, РАН ; Ин-т науч. информ. по обществ. наукам; [науч. ред. А. Е. Махов]. – М. : Intrada, 2000. – 384 с.
5. Бабелюк О. А. Принципи виявлення дієгетичного / недієгетичного наратора в американських постмодерністських коротких оповіданнях / О. А. Бабелюк // *Наука і сучасність* : [зб. наук. праць] / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К., 2005. – Вип. 48. – С. 205–217.
6. Можейко М. А. Новейший философский словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.philosophi-terms.ru/>.
7. Бахтин М. М. Формы времени и хронотопа в романе : очерки по исторической поэтике / М. М. Бахтин // *Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет*. – М., 1975. – С. 234–407.
8. Кристева Ю. Избранные труды : Разрушение поэтики / Юлия Кристева ; [пер. с фрр.]. – М. : Российская политическая энциклопедия, 2004. – 656 с.
9. Липовецкий М. Н. Русский постмодернизм : очерки ист. поэтики / М. Н. Липовецкий ; М-во общ. и проф. образования Рос. Федерации, Уральск. гос. пед. ун-т. – Екатеринбург : Уральск. гос. пед. ун-т, 1997. – 317 с.
10. Фізер І. Чи таки смерть автора? : (ретроспективний погляд на тему, що не хоче вмирати) / І. Фізер // *Слово і час*. – 2003. – № 10. – С. 50–55.
11. Барт Р. Избранные работы : Семиотика. Поэтика / Р. Барт ; [сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косиков]. – М. : Прогресс, Универс, 1994. – 626 с.
12. Воробьева О. П. Текстовые категории и фактор адресата / О. П. Воробьева. – К. : Вища шк., 1993. – 144 с.
13. Barthelme D. *Sixty stories* / Donald Barthelme. – London : Minerva, 1991 – 456.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Ukrainian language [The Ukrainian Language] : [encyclopediia] / NAN Ukrainy ; Ins-t movoznavstva im. O. O. Potebni ; In-t ukr. movy ; [golova red. kolegii V. M. Rusanivskiyi]. – 3-tye vydannia, zi zminamy i dop. – K. : "Ukr. entsykl. im. M. P. Bazhana", 2007. – 856 s.

2. Plekhanova T. F. *Tekst kak dialog [Text as Dialogue] : [monografiia] / Tatiana Fedorovna Plekhanova. – Minsk : Minsk. gos. lingvistic. univ-t, 2002. – 253 s.*
3. Ryan M.-L. *Pragmatics of personal and impersonal fiction / M.-L. Ryan // Poetics. – Amsterdam, 1981. – Vol. 10. – N. 6. – P. 517–539.*
4. Il'in I. P. *Postmodernizm : Slovar' terminov [Postmodernism : the Dictionary of Terms] / Il'a Petrovich Il'in, RAN ; Institut nauch. inform. po obshchestv. naukam ; [nauch. red. A. E. Makhov]. – M. : Intrada, 2000. – 384 s.*
5. Babeliuk O. A. *Pryntsyp vyavleniia diegetychnogo / nediiegetychnogo naratora v amerykanskykh postmodernists'kykh korotkykh opovidanniakh [The Principals of Revelation of Diegetical / Non-Diegetical Narrator in the American Postmodern Short Stories] // Nauka i suchasnist [Science and Modernity] : [zb. nauk. prats'] / Natsionalnyi ped. universytet im. Dragomanova. – K., 2005. – Vyp. 48. – P. 205–217.*
6. Mozheiko M. A. *Noveishyi filosofskii slovar' [The Newest Philosophical Dictionary] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.philosophi-terms.ru/>.*
7. Bakhtin M. M. *Formy vremeni i khronotopa v romane : ocherki po istoricheskoi poetike [Forms of Time and Chronotop in a Novel : Sketches over Historical Poetics] / M. M. Bakhtin // Voprosy literatury i estetiki. Issledovaniia raznykh let [Questions of Literature and Aesthetics. Researches of Different Years]. – M., 1975. – P. 234–407.*
8. Kristeva U. *Izbrannye trudy : Razrushenie poetiki [Selective Works : the Demolition of Poetry] / Uliia Kristeva ; [per. s fr.]. – M. : Rossiiskaia politicheskaiia entsyklopediia, 2004. – 656 s.*
9. Lipovetskiy M. N. *Russkii Postmodernizm : ocherki ist. poetiki [Russian Postmodernism : Sketches of Historical Poetics] / M. N. Lipovetskiy ; M-vo obshch. i prof. obrazovaniia Ros. Federatsii, Uralsk. gos. ped. universitet. – Ekaterenburg : Uralsk. gos. ped. un-t, 1997. – 317 s.*
10. Fizer I. *Chy taky smert' avtora? : (retrospektyvnyi pogliad na temu, shcho ne khoche vmyraty) [Is It Really Author's Death? (Retrospective View on the Topic that Does not Want to Die)] / I. Fizer // Slovo i chas [The Word and Time]. – 2003. – № 10. – P. 50–55.*
11. Bart R. *Izbrannye raboty : Semiotika. Poetika [Selected Works : Semiotics. Poetics] / R. Bart ; [sost. obsh. red. i vstup. st. G. K. Kosikov]. – M. : Progress, Univers, 1994. – 626 s.*
12. Vorobiova O. P. *Tekstovye kategorii i factor adressata [Text Categories and Addressee's Factor] / O. P. Vorobiova. – K. : Vyshcha shk., 1993. – 144 s.*
13. Bartheleme D. *Sixty stories / Donald Bartheleme. – London : Minerva, 1991 – 456.*

Матеріал надійшов до редакції 26.01. 2012 р.

***Бабелюк О. А. Трансформация хронотопа в постмодернистском текстообразовании:
от диалога к какофонии.***

Статья посвящена выявлению основных черт хронотопа, а также специфики его трансформаций в процессе постмодернистского текстообразования. В работе рассматривается понятие диалогизма с точки зрения постструктурализма и понятие диалогичности с точки зрения современной постмодернистской поэтики. Диалогичность определяется как композиционно-стилистический прием. В статье также анализируются проявления диалогичности в постмодернистском художественном тексте.

***Babeliuk O. A. Chronotop Transformations in the Process of the Text Formation:
from Dialogue to Cacophony.***

The article deals with the main features of the postmodern chronotop and its stylistic transformations in the process of the postmodern text formation. It also focuses on the notion of dialogism from the point of view of the post-structuralism and the notion of the dialogicity from the point of view of the postmodern poetics. The dialogicity is treated as a stylistic and compositional device found mainly in the postmodern literary text. The article also focuses on its different displays distinguished in the postmodern literary text.